

SOC 706 – Metodologie sociálních věd

Úkol č. 6: Identifikujte ve svém výzkumném problému (výzkumné otázce) klíčové koncepty. Formulujte teoretickou hypotézu o vztahu mezi klíčovými koncepty svého výzkumu, kterou chcete svým výzkumem dále ověřovat. Teoretické koncepty dále operacionalizujte (tj. navrhněte indikátory) a vytvořte pracovní hypotézu (případně soubor více pracovních hypotéz) pro další ověřování výzkumem.

Autoři: Iva Hilbertová (učo 181743),

Zdeněk Paulenka (učo 181680),

Barbora Vaverková (učo 156303).

Výzkumná otázka: Jak se mění postoj českých mužů k mužům na rodičovské dovolené?

Identifikace klíčových konceptů:

Na základě výzkumné otázky stanovujeme za klíčové koncepty našeho výzkumu koncept postoj muže a rodičovská dovolená. Dále je třeba uvážit koncepty mužských a ženských rolí (tedy gender role), jejichž význam se pomocí našeho výzkumu upřesní. Dalšími koncepty pak mohou být věk, vzdělání, náboženské vyznání a sociální třída. Tyto koncepty budeme dále operacionalizovat pomocí určení dimenzí a indikátorů těchto dimenzí. Prostřednictvím zvolených indikátorů tyto koncepty definujeme.

Teoretická hypotéza:

Postoj českých mužů k mužům na rodičovské dovolené se s postupujícím časem mění. Postoj českých mužů k mužům na rodičovské dovolené do jisté míry ovlivňuje jejich věk, vzdělání, náboženské vyznání a sociální třídu.

Operacionalizace:

1. Postoj muže

Pojem postoj muže chápeme jako názor respondenta na fenomén muže na rodičovské dovolené, který může pro náš výzkum nabývat tří dimenzí. Těmito dimenzemi máme na mysli postoj odmítavý, neutrální a kladný:

- Kladný postoj – respondent je příznivě nakloněný k dané problematice.

Indikátory mohou být: – umožňuje muži více se podílet na výchově dítěte

- pomoc muže v této roli umožní matce neztratit kontakt s okolním světem

– kdybych měl dítě, udělal bych to taky tak

- Neutrální postoj – osoba není příznivě nakloněna této problematice, ale zároveň ji ani neodsuzuje.

Indikátory budou: – je to zajímavá volba, ale já bych se tak asi nerozhodl

– jsem živitel rodiny, z platu ženy bychom nevyžili

– když se to někomu zdá dobré, ať to podstoupí

- Odmítavý postoj – absolutně nesouhlasí s danou problematikou.

Indikátory zde mohou být: – muž na rodičovské dovolené je zženštilý

– moje víra nepřipouští postoupení ženské role muži

– děti má vychovávat žena

– muž v této roli vypadá směšně (styděl bych se za to)

2. Rodičovská dovolená

Zákoník práce (Zákon č. 65/1965 Sb., §158) k termínu rodičovská dovolená říká: „K prohloubení péče o dítě je zaměstnavatel povinen poskytnout zaměstnankyni a zaměstnanci na jejich žádost rodičovskou dovolenou. Rodičovská dovolená se poskytuje matce dítěte po skončení mateřské dovolené a otci od narození dítěte, a to v rozsahu, o jaký požádají, ne však déle než do doby, kdy dítě dosáhne věku tří let.“

Nominální definici jsme si stanovili v souladu s tímto zákonem a to, že muž na rodičovské dovolené je muž, který plně zastane funkci opatrovatele dítěte a roli matky v domácnosti po určitou dobu. Neznamená to samozřejmě úplnou výměnu rolí muže a ženy (což by měnilo smysl této funkce), ale máme tím na mysli, že muž se bude dítěti věnovat ve stejném rozsahu jako matka, bez vztahu k domácnosti, kde by měly být tradiční role zachovány.

3. Gender role

Gender rolemi máme na mysli tradičními úlohu muže a ženy v rodině, tak jak je společností považována za běžnou. Role tedy dělíme na roli ženy a muže:

- Role ženy – žena byla vždy brána jako matka a pečovatelka, která zabezpečuje chod domácnosti a stará se o její členy.
- Role muže – muž vždy zastával funkci živitele rodiny a vykonával v domácnosti fyzické práce pro její údržbu a správný chod.

4. Věk

Věk představuje konkrétní stáří respondentů. Pro náš výzkum využijeme věkový rozsah od 18-45 let. Existuje zde předpoklad, že jiný názor budou zastávat muži mladšího věku a jiný muži starší. Taktéž zde hraje roli, jestli je muž již ženatý či nikoliv, resp. zda žije s družkou či nikoliv, jak dlouho je již ženatý (žije s partnerkou), případně zda se chystá založit rodinu či nikoliv apod.

5. Vzdělání

V našem výzkumu bereme v potaz nejvyšší dosažené vzdělání, které má pro náš výzkum pět dimenzí a to vzdělání:

- základní,
- vyučen,
- středoškolské s maturitou,
- vyšší odborné
- vysokoškolské.

6. Náboženské vyznání

Nominální definicí náboženského vyznání je pro náš výzkum víra v boha. Neohlížíme se tedy na konkrétní druh náboženství, a proto volíme pouze dimenze věřící a nevěřící:

- **Věřící** – člověk, který má jakékoli náboženské vyznání.
- **Nevěřící** – člověk, který nemá žádné náboženské vyznání ani víru v nadpřirozené bytosti, která by ovlivňovala jeho chování či konání.

7. Sociální třída

Sociální třídu tvoří skupiny jedinců, mezi kterými jsou socioekonomické rozdíly vedoucí k rozdílům v jejich materiální prosperitě a moci. Pro náš výzkum jsme stanovili nominální definici, která říká, že sociální třída jsou skupiny jedinců, které dělíme podle měsíčního příjmu. Příjmem je zde myšlena mzda, renta, podpora v nezaměstnanosti a ostatní finanční příjmy. Podle výše příjmu, který muž pravidelně získává, rozdělíme příjem na nízký, střední vyšší a vysoký:

- **Nízký příjem** – měsíční příjem do 10 000 Kč
- **Střední příjem** – měsíční příjem od 10 001 do 25 000 Kč
- **Vysoký příjem** – měsíční příjem nad 25 000 Kč

Pracovní hypotézy:

V současnosti mají muži neutrální postoj k mužům na mateřské dovolené a postupem času se postoj stává více kladný.

Postoj starších respondentů je odmítavější než postoj mladších.

Pro vzdělanější respondenty je muž na rodičovské dovolené přijatelnější.

Postoj věřících mužů k mužům na mateřské dovolené je vesměs odmítavý.

Čím vyšší sociální třídě muži náležejí, tím odmítavější je jejich postoj.

Postoj ovlivňuje sociální třída, ne? :-) Každý indikátor by měl být použit v pracovní hypotéze, pokud redukuje počet indikátorů, zdůvodněte si, že to tak je a proč. Pozor také na přesnou formulaci indikátorů (např. postoj muže), měly by být jasné, jasně vypovídat o dané problematice. Pozor na přesnou formulaci otázek. Jsou různé formy participace muže na péči o dítě a také různá míra jeho zapojení. Zkuste to tam zohlednit.